

KEMİYET
(الكَمِيَّة)

Ölçülebilen,
azalıp çoğalabilen büyüklük, nicelik;
klasik felsefe
ve mantıkta on kategoriden biri
(bk. MAKÛLÂT).

KEMURA, Süleyman
(1908-1975)

Yugoslavya Diyanet İşleri başkanı.

Saraybosna'da doğdu. Babası Saraybosna'da Kemura ailesinden Hacı İbrâhim Ağa'dır. İlkokuldan sonra 1918-1922 yılları arasında Saraybosna Rüşdiyesi'nde (Prva Dječaka Narodna Osnovna Škola u Sarajevu) okudu. Ardından 1925'e kadar Gazi Hüsrev Bey Medresesi'nde öğrenim gördü ve aynı yıl girdiği Şeriat Kadılık Okulu'ndan (Šerijatska Sudačka Škola) 1930'da mezun oldu. Foča ve Konjic kasabalarında kadı olarak bir süre görev yaptıktan sonra Mostar Müftülüğü sekreterliğine getirildi. Bu arada Mostar Lisesi'nde (Mostarska Gimnazija) ve Öğretmen Okulu'nda (Učiteljska Škola) din bilgisi hocası olarak çalıştı. Bölge müftülükleri lağvedildikten sonra Kemura bir süre Saraybosna'daki Ulemâ Meclisi'nde Din Eğitimi Daire başkanı, ardından yine Ulemâ Meclisi'ne bağlı Vakıflar Müdürlüğü'nde (Vakufska Direkcija) önce Din Eğitimi Daire başkanlığı, sonra da Vakıflar Genel müdürlüğü görevine tayin edildi ve 1949 yılına kadar bu görevde kaldı. 1949'da Gazi Hüsrev Bey Medresesi'ne müdür oldu ve burada İslâm tarihi dersleri verdi. Ayrıca 1950'de kurulan Yugoslavya Din Görevlileri Birliği'nin (Udruženje İlmije) sekreterliğine seçildi. Bu arada Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından *Glasnik VIS* dergisinin başyazarlığı görevine de getirildi ve bu görevi 1957'ye kadar devam etti. Diyanet İşleri Başkanı İbrâhim Efendi Fejić'in emekliye ayrılması üzerine 15 Kasım 1957 tarihinde Yugoslavya Diyanet İşleri Meclisi-İ Âlisi (Vrhovni Sabor IVZ) tarafından Yugoslavya (FNRI) Diyanet İşleri başkanlığına (reisülulemâ) seçildi. Ölümüne kadar görevini sürdüren Kemura, Yugoslavya Diyanet İşleri Başkanlığı makamında en uzun süre kalan kişidir. 19 Ocak 1975 tarihinde vefat edince Gazi Hüsrev Bey Camii avlusundaki hazîrede defnedildi. Ölümünden sonra *Glasnik VIS* dergisinin bir sayısı (Mart-Nisan 1975) onun ha-

yatı, kişiliği ve Yugoslavya Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki faaliyetlerine ayrılmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın ardından Yugoslavya Diyanet İşleri Başkanlığı çok zor bir döneme girmişti. Vakıf mallarına devlet tarafından el konulmuş, sıbyan mektepleri kapatılmış, camilerin büyük bir kısmı tahrip edilmişti. Radikal bir ateizmin hâkim olduğu bu dönemde din adamlarının büyük bir kısmı görevlerini terkedip kamu sektöründe çalışmaya başladıklarından Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda hissedilir derecede bir azalma, malî kaynaklarda da büyük bir düşüş olmuştu. Bunun üzerine Kemura ve arkadaşları zekât ve fitrelerin bir merkezde toplanması, kurban derilerinden elde edilen paranın din eğitimi için sarfedilmesi uygulamasını başlattılar. Bölgede Arapça ve Türkçe okunan hutbelerin büyük bir kısmının 1 Ocak 1959 tarihinden itibaren Boşnakça tercümesiyle okunması kararlaştırılmış, bunun örnekleri Kemura tarafından *Glasnik VIS* dergisinde yayımlanmıştır.

Kemura'nın yeni din görevlileri kadrosunu oluşturmak için İslâm dünyasındaki üniversitelerle kurduğu ilişkiler başarılı bir adım olarak kaydedilmektedir. Her ne kadar Yugoslavya Devleti yetkilileriyle olan iyi ilişkileri ve Genç Müslümanlar (Mladi Muslimani) teşkilâtı hakkındaki olumsuz görüşleri yüzünden bazı çevrelerce eleştirilmişse de dönemindeki ateizm politikasının ortaya çıkardığı toplumsal ve siyasal güçlüklerle rağmen dinî kurumları canlandırmış ve geleceğe yönelik olumlu adımların atılmasına vesile olmuştur. Bu çerçevede Saraybosna'da 1977'de faaliyete geçen İlahiyat Fakültesi'nin (Islamško-Teološki Fakultet) kuruluşunda da önemli hizmetleri geçmiştir.

Boşnakça'dan başka Arapça ve Türkçe de bilen Kemura başta *Glasnik VIS* olmak üzere çeşitli dergilere birçok maka-

le yazmıştır. Bizzat telif ettiği tek eseri mevcuttur. Yugoslavya Din Görevlileri Birliği'nin sekreterliğine seçildiğinde dinî kurslar için hazırladığı *Kratka Obuka o Namazu* (namaz hakkında temel bilgiler) adlı kitabı önce *Glasnik VIS* dergisinde (XVIII/8-10 [1955], s. 275-289; XVIII/11-12, s. 357-372), ardından müstakil olarak yayımlanmıştır (Sarajevo 1955). İbrahim İmşirović ile beraber hazırladıkları *Jasini-Şerif* (Yâsin-i şerif ve Boşnakça tercümesi) adlı eser de önce *Glasnik VIS* dergisinde çıkmış (XIX/7-9 [1956], s. 207-217; XIX/10-12, s. 311-322), daha sonra ayrıca basılmıştır (Sarajevo 1957).

BİBLİYOGRAFYA :

Sulejman Kemura, "Primjer Hutbe-O Moralu", *Glasnik VIS*, XXI/9-12 (1958), s. 399-402; Zejnil Fajić, "Imširović, Ibrahim", *Bibliografija Glasnika Vrhovnog Islamskog Starješinstva u SFRJ od 1933. do 1982. Godine*, Sarajevo 1983, s. 100; a.m.f., "Kemura, Sulejman Hadži", a.e., s. 117-118; a.m.f., "Neka Sječanja na Rahmetli Reis-ul-Ulema Sulejman Efendiju Kemuru", *Glasnik VIS*, XXXVIII/3-4 (1975), s. 187-190; Ferhat Šeta, *Reis-ul-uleme u Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji od 1882. do 1991. Godine*, Sarajevo 1991, s. 51-57; "Merhum Reis-ul-Ulema Hadži Sulejman-ef. Kemura", *Glasnik VIS*, XXXVIII/1-2 (1975), s. 1-2; Husein Đozo, "Istorijska Uloga Reis-ul-Ulema Hadži Sulejman-ef. Kemure u Razvojnomo Putu IZ u SFRJ", a.e., XXXVIII/3-4 (1975), s. 145-153; Mustafa Sahačić, "Istinski Borac za Progres i Napredak Muslimana", a.e., s. 166-170; Kadrija Hajdarović, "Njegova Prisutnost se Svugdje Osjećala", a.e., s. 175-178; Ahmed Smajlović, "Rahmetli Reis-ul-Ulema Kao Direktor Gazi Husrevbegove Medrese", a.e., XXXVIII/3-4 (1975), s. 153-154; Abdurahman Hukić, "Čuvao je Imovinu Islamske Zajednice", a.e., s. 154-157; Abdulah Dervišević, "Poznavali smo se od Školskog Uzrasta", a.e., s. 162-166; Bilal Hasanović, "Prosjetno-Pedagoška Djelatnost Reis-ul-Ulema Hadži Sulejman ef. Kemure", a.e., s. 180-184; "Podaci o Autorima", a.e., XLVI/1-2 (1983), s. 375; "Urednici Glasnika", a.e., s. 380.

MUHAMMED ARUÇI

KENAN PAŞA

(ö. 1069/1659)

Osmanlı veziri
ve kaptan-ı deryası.

Sarı, Topal, Uzun gibi lakaplarla anılır. Kaynaklarda Rus, Çerkez veya Gürcü asıllı olarak gösterilir. Hayatının ilk yılları hakkında bilgi yoktur. Mısır Beylerbeyi Barkırcı Ahmed Paşa'nın kölesi olduğu ve onun hizmetinde bulunduktan sonra İstanbul'a gidip saraya intisap ettiği belirtilir. Burada kısa sürede aikkat çekerek

Süleyman
Kemura